

Utjecaj javnih politika na privatno poduzetništvo u Republici Hrvatskoj

Stojaković, Ivan

Master's thesis / Specijalistički diplomski stručni

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **The University of Applied Sciences Baltazar Zaprešić / Veleučilište s pravom javnosti Baltazar Zaprešić**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:129:736710>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-04-03**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository of the University of Applied Sciences Baltazar Zaprešić - The aim of Digital Repository is to collect and publish diploma works, dissertations, scientific and professional publications](#)

VELEUČILIŠTE
s pravom javnosti
BALTAZAR ZAPREŠIĆ
Zaprešić

Specijalistički diplomski stručni studij
Menadžment javnog sektora

IVAN STOJAKOVIĆ

UTJECAJ JAVNIH POLITIKA NA PRIVATNO
PODUZETNIŠTVO U REPUBLICI HRVATSKOJ

SPECIJALISTIČKI DIPLOMSKI RAD

Zaprešić, 2021. godine

VELEUČILIŠTE
s pravom javnosti
BALTAZAR ZAPREŠIĆ
Zaprešić

Specijalistički diplomski stručni studij
Menadžment javnog sektora

IVAN STOJAKOVIĆ

SPECIJALISTIČKI DIPLOMSKI RAD

UTJECAJ JAVNIH POLITIKA NA PRIVATNO
PODUZETNIŠTVO U REPUBLICI HRVATSKOJ

Mentor:
prof. v.š. Milorad Ćupurdija

Student:
Ivan Stojaković

Naziv kolegija:
JAVNE POLITIKE I PRAVNA REGULACIJA

JMBAG studenta:
0066230623

SADRŽAJ

SAŽETAK	1
ABSTRACT	2
1. UVOD	3
2. JAVNE POLITIKE U REPUBLICI HRVATSKOJ	4
2.1. POJAM JAVNIH POLITIKA	4
2.1.1. DEFINICIJA JAVNIH POLITIKA	5
2.1.2. PODRUČJA JAVNIH POLITIKA	7
2.1.3. VAŽNOST JAVNIH POLITIKA	10
2.1.4. PREDNOSTI JAVNIH POLITIKA U REPUBLICI HRVATSKOJ	11
2.1.5. NEDOSTACI JAVNIH POLITIKA U REPUBLICI HRVATSKOJ	11
2.2. OPĆENITO O JAVNIM POLITIKAMA U RH	12
2.2.1. INDEKS LJUDSKOG RAZVOJA	14
2.2.2. INDEKS LJUDSKIH SLOBODA	16
2.2.3. INDEKS PERCEPCIJE KORUPCIJE	17
2.2.4. GLOBALNI INDEKS KONKURENTNOSTI	19
2.2.5. HUP SKOR	21
2.2.6. INDEKS LAKOĆE POSLOVANJA (DOING BUSINESS)	22
2.3. KVALITETA PROVEDBE JAVNIH POLITIKA REPUBLIKE HRVATSKE U ODNOSU NA ODABRANE POLITIKE ZEMLJE ČLANICE EUROPSKE UNIJE 24	
2.3.1. USPOREDBE JAVNIH POLITIKA ODABRANIH ZEMALJA ČLANICA EU I REPUBLIKE HRVATSKE U POLITICI FINANCIRANJA POLITIČKIH STRANAKA	24
2.3.2. KORISTI OD INTEGRACIJE U EU	26
2.3.3. DIJAMANT KONKURENTNOSTI JAVNIH POLITIKA	26
3. PRIVATNO PODUZETNIŠTVO U REPUBLICI HRVATSKOJ PRIKAZANO NA PRIMJERU	28
3.1. POZITIVAN UTJECAJ JAVNIH POLITIKA NA MONDO BICIKLE D.O.O. 28	
3.2. NEGATIVAN UTJECAJ JAVNIH POLITIKA NA MONDO BICIKLE D.O.O. 29	
4. KORISTI JAVNIH POLITIKA NA KONKURENTNOST PODUZEĆA U REPUBLICI HRVATSKOJ	30
5. NEDOSTACI JAVNIH POLITIKA U ODNOSU NA PRIVATNE PODUZETNIKE 31	
6. ZAKLJUČAK	32
7. IZJAVA	33
8. POPIS LITERATURE	34

8.1. KNJIGE I RADOVI	34
8.2. INTERNETSKI IZVORI	35
9. POPIS SLIKA, TABLICA I GRAFIKONA	36
ŽIVOTOPIS.....	Pogreška! Knjižna oznaka nije definirana.

SAŽETAK

U ovom diplomskom radu opisuje se na koji način javne politike utječu na poduzetništvo i poduzetnike, ali i na nacionalnu ekonomiju i funkcioniranje države u cjelini. U radu se analiziraju i prednosti i nedostaci javnih politika, definicija javnih politika, kao i koje sve javne politike postoje.

Nadalje, u ovome radu se analiziraju i koristi od integracije u Europsku Uniju, te stvaraju usporedbe javnih politika u Republici Hrvatskoj i javnih politika u Njemačkoj i Nizozemskoj. U radu se obrađuje i pitanje indeksa ljudskih sloboda, kao i indeksa percepcije korupcije te stanje konkurentnosti Republike Hrvatske u europskim i svjetskim okvirima.

Rad se bavi i pitanjem u kojoj je mjeri javna uprava i sukreator politike neke zemlje, u skladu s novijim istraživanjima koja vrlo jasno dokazuju tezu da sam proces stvaranja određenih politika nije više isključiva domena uske političke elite određene države i društva.

Potrebno je istaknuti i da bi poduzetnici mogli osjetiti koristi od javnih politika u hrvatskom gospodarstvu, potrebne su snažne mjere putem kojih će se na konkurentskoj osnovi olakšavati te poticati rast proizvodnje i domaće ponude općenito, a to bi indirektno vrlo pozitivno djelovalo na porast kupovne moći kupaca, kao i većoj razini optimizma te stvaranju uvjeta za povećanje domaće potražnje.

Ključne riječi: javna politika, poduzetništvo, privatno poduzetništvo

Title in English: IMPACT OF PUBLIC POLICIES ON PRIVATE ENTREPRENEURSHIP IN THE REPUBLIC OF CROATIA

ABSTRACT

This paper describes how public policies affect entrepreneurship and entrepreneurs, but also the national economy and the functioning of the state as a whole. The paper analyzes the advantages and disadvantages of public policies, the definition of public policies, as well as the categories of those policies.

The paper analyzes the benefits of integration into the European Union, and creates comparisons of public policies in the Republic of Croatia and public policies in Germany and the Netherlands. The paper also deals with the issue of the index of human freedoms, as well as the index of perception of corruption and the state of competitiveness of the Republic of Croatia in the Europe and the world.

The paper also deals with the question of the extent to which a public administration and co-creator of a country's policy, in accordance with recent research that very clearly proves the thesis that the process of creating certain policies is no longer the exclusive domain of a narrow political elite.

It should be noted that entrepreneurs could benefit from public policies in the Croatian economy, but strong measures are needed to facilitate and encourage the growth of production and domestic supply in general on a competitive basis, and this would indirectly have a very positive effect on increasing purchasing power of customers, as well as a higher level of optimism and creating favorable conditions for increasing domestic demand.

Keywords: public policy, entrepreneurship, private entrepreneurship

1. UVOD

Javne politike u prvom redu označavaju proces odlučivanja o zajedničkim poslovima određene zajednice. Javnim se politikama pokušava pozitivno djelovati na rješavanje kolektivnih problema, odnosno onih problema koje određena zajednica dijeli, te probleme koji pogađaju najveći broj građana ili ponekad čak i sve građane. Svakako treba naglasiti da je tu riječ o onoj vrsti problema, koji se samo zajednički mogu uspješno riješiti i prevladavati.

Jedno od bitnih obilježja javnih politika u svakom su slučaju značenja koja se u javno-političkom procesu koriste. Kada se promatra na osnovnoj razini, moguće je doći do zaključka da je ovdje riječ o temeljnim društvenim vrijednostima, poput jednakosti, međusobne solidarnosti, vještina, znanja, koje bi odgovarale potrebama i zahtjevima određenog resora.

Također, razumijevanje punog značenja i važnosti javnih politika traži i shvaćanje vrijednosti putem kojih se određena pojava i može prepoznati i definirati kao društveni problem, kao i što se smatra uzrocima tih problema, kao i konkretno prema kojim se grupama javne politike usmjeravaju. U skladu s definiranim okvirom javne politike, definirati će se i instrumenti njene provedbe.

Javne politike, se mogu definirati i kao namjerno djelovanje institucija vlasti, a takvo djelovanje mijenja i utječe na društvo i ekonomiju. Iz tog se razloga ustvari govori o političkom odlučivanju o javnim pitanjima, koje je racionalno, odnosno zasnovano na argumentima i usmjereno na postizanje nekog cilja, kao i na rješavanje određenog problema.

2. JAVNE POLITIKE U REPUBLICI HRVATSKOJ

Za razliku od hrvatskog jezika, gdje postoji samo jedan pojam za politiku, u engleskom jeziku postoji jasna distinkcija između tri temeljna pojma za politiku koji predstavljaju sve njezine dimenzije. Za politiku se može reći da prije svega predstavlja borbu za stjecanje moći i vlasti, te za stjecanje pozicije gdje bi se moglo upravljati institucijama političkog sistema.

Ovaj aspekt politike se u engleskom jeziku označava sa imenicom *politics*, te ga karakteriziraju interesi političkih čimbenika za prikupljanje svojih sljedbenika, kao i aktivnosti u tom smjeru. Karakteristično za ovaj termin su i mnogobrojni konflikti s opozicijom. Kod ovakve definicije politike, dominantnu ulogu svakako imaju političke stranke.

Međutim, nikako se ne smije zaboraviti da politiku tvori i njezina institucionalna dimenzija, pod čime se prvenstveno misli na skup postojećih pravila, procedura i institucija koje zajedno sačinjavaju i oblikuju određeni politički sustav, što se u engleskom jeziku opisuje riječju *polity*.

Treći aspekt predstavljaju javne politike, odnosno segment koji se na engleskom jeziku naziva *policy* ili *public policy*, što se ponajprije referira na sam sadržaj političkog odlučivanja. (Petak, 2007). Nadalje, potrebno je istaknuti i bitnu činjenicu da razumijevanje punog značenja i važnosti javnih politika traži i vrlo visoku razinu razumijevanja onih vrijednosti preko kojih se određena pojava i može prepoznati i definirati kao društveni problem.

Isto tako, svakako se mora definirati i što se točno smatra glavnim uzrocima navedenih problema, te konkretno prema kojim se grupama određene javne politike ponajviše usmjeravaju. U skladu s definiranim okvirom javne politike, definirati će se i instrumenti njene provedbe.

Također, potrebno je i pomno razmotriti koje se pojave u nekom društvu doživljavaju kao društveni problem i nepoželjno društveno stanje. Također se treba razjasniti po kojim kriterijima neko pitanje predstavlja kolektivni problem, te zašto bi država uopće trebala po datom pitanju nešto i učiniti.

Naime, činjenica je da nije svaki društveni problem uvijek i bez iznimke i javno-politički problem za koji bi se računalo da država mora odmah intervenirati i potrošiti određenu količinu javnih sredstava. Opće prihvaćena razmišljanja i stavovi o tome što jesu javni problemi u velikoj se mjeri mijenjaju protekom vremena, pa tako nastaju nove javne politike.

2.1. POJAM JAVNIH POLITIKA

Javne politike se kao pojam odnose na odlučivanje o zajedničkim poslovima nekog društva ili zajednice. Njima će se utjecati na efikasno rješavanje zajedničkih problema, odnosno onih problema koje određena zajednica dijeli između sebe te probleme koji zahvaćaju većinu ili čak sve građane. Isto tako, javne politike

Ivan Stojaković: *Utjecaj javnih politika na privatno poduzetništvo u Republici Hrvatskoj*
(specijalistički diplomski rad)

se mogu definirati kao namjerno djelovanje institucija vlasti, koje mijenja i utječe na društvo i ekonomiju. (Dye, 1987)

Izuzetno bitna sastavnica definicije javnih politika je pružanje jasnog odgovora na pitanje tko je odgovoran za njihovo donošenje i tko o njima odlučuje. Manje kompleksne javne politike se mogu odrediti kao sve ono za što vlast, odnosno vlada, donese odluku da će napraviti ili da neće napraviti. ¹

Jedno od bitnih obilježja javnih politika u svakom su slučaju značenja koja se u javno-političkom procesu koriste. Kada se promatra na osnovnoj razini, moguće je doći do zaključka da je ovdje riječ o temeljnim društvenim vrijednostima, poput jednakosti, međusobne solidarnosti, vještina, znanja, koje bi odgovarale potrebama i zahtjevima određenog resora.

Može se, dakle, ustvrditi da javne politike predstavljaju razne oblike intervencije određene države s ciljem postizanje javno definiranih ciljeva na najefikasniji mogući način. Iz toga proizlaze dva ključna elementa javnih politika:

1. ciljevi
2. instrumenti.

Ovi elementi definiraju što neka vlast treba ostvariti i na koji način bi to trebala ostvariti. To znači da javne politike prvenstveno opisuju svoj doživljaj politike kao usmjerene na postizanje onih ciljeva koji idu prema stvaranju dobrobiti za neku zajednicu, a vlast nastoji donijeti najbolje moguće odluke da bi se zadovoljile kolektivne potrebe, birajući najbolji mogući smjer svog djelovanja.

Treba reći da iz razloga što niti jedna vlada na svijetu nema dovoljno financijskih resursa, kao ni vremena, novca i ljudskog potencijala da bi se mogla samostalno nositi sa svim mogućim problemima, javne politike su te koje se bave definiranjem ključnih prioriteta određene zajednice. Pri tome su najvažnije osnovne vrijednosti koje definiraju neku zajednicu, ali i ideologija onih koji su na vlasti, što će određivati najbitnije resore u određenom momentu.

2.1.1. DEFINICIJA JAVNIH POLITIKA

Postoje 3 ključna kriterija koji predstavljaju odrednicu onoga što tvori određenu javnu politiku, a to su sljedeći:

1. sadržajni,
2. organizacijski,
3. kulturološki. (Burstein, 1991)

¹ Ibid

Ivan Stojaković: *Utjecaj javnih politika na privatno poduzetništvo u Republici Hrvatskoj*
(specijalistički diplomski rad)

U prvom slučaju teme koje čine tvore određeni imaju zajednički sadržaj te logiku što će ih učiniti jednom zaokruženom i smislenom cjelinom. U drugom slučaju, konkretna javna politika se kreira djelovanjem raznovrsnih sudionika koji imaju podređenu razinu interesa za iste probleme i koji će si međusobno biti spremni priznati mjesto u nekom zajedničkom podsustavu.

Nadalje, kada se pitanje definiranja javnih politika promatra kroz kulturološku prizmu, neki sektor i politiku će prije svega definirati razumijevanje o tome što predstavlja, a što ne predstavlja društveni problem, drugim riječima, u ovom slučaju proučavati će se na koji to točno način određeno društvo funkcionira, odnosno kako bi to društvo zaista trebalo funkcionirati.

Uz ova navedena 3 kriterija ili pristupa u značajnoj količini slučajeva se dolazi do gotovo identičnih zaključaka i rezultata, što znači do praktički istih javnih politika. Za primjer se može uzeti zdravstvena politika, koja čini određenu domenu, odnosno sektor te prema autonomnom sadržaju koji u svakom slučaju ima svoju jedinstvenu logiku na kojoj funkcionira.

Prilikom promatranja zdravstvene politike potrebno je obratiti pozornost i na aktere i organizacije koji isto tako čine zaseban podsustav, kao i po stavu što su to bolest i zdravlje. Javne politike koje su definirane na ovakav način je nužno međusobno razgraničiti, diversificirati, pa onda klasificirati u skupove kako bi se mogle onda i temeljito uspoređivati.

Kada se pristupa podjeli, svakako je najjednostavnije učiniti samu podjelu prema nominalnim kategorijama. Prvu vrstu tvore sektori koji se prvenstveno formiraju prema svome sadržaju, drugim riječima prema području koje je objekt regulacije, te djelatnosti kojom se upravlja. Za dobre primjere mogu svakako poslužiti prometna politika, obrazovanje, kao i energetska politika i tzv. zelena politika, odnosno politika zaštite okoliša.

U sljedeću kategoriju spadaju one vrste javnih politika koje se formiraju u skladu sa svojim postojećim ciljnim grupama. One se u prvom redu određuju prema identitetu određenih, jasno definiranih društvenih grupa, poput na primjer djece, članova neke obitelji, starijih osoba i slično.

Treću vrstu predstavljaju one politike koje će se tvoriti prema određenom institucionalnom okviru, i vrijediti samo na jasno definiranom teritoriju. One će ovisiti i o tome na kojoj će se razini vlasti primarno kreirati. Ovdje se prvenstveno misli na raznovrsne općinske, gradske, urbane, ruralne, ali i regionalne, nacionalne, državne, te javne politike na europskoj razini. (Fink-Hafner, 2007)

U sklopu proučavanja značenja javnih politika, bitno je postaviti pitanje kako se doista određuje što predstavlja ključne uzroke problema jer kvalitetno razumijevanje uzroka u izuzetno velikoj mjeri može odrediti kako će se takav problem i rješavati. Ako se za primjer uzme obrazovna politika, vidljivo je da će se ona na drugačije način kreirati ovisno o tome što smatramo uzrokom nedovoljnog broja visoko obrazovanih.

Treba se zapitati, ali i pomno analizirati da li je ovdje riječ o kulturološki obojenom vrednovanje znanja, siromaštvo ili jednostavno niskoj razini kvalitete određenog visokoškolskog sustava. U velikom broju

slučajeva konkurentska razumijevanja određenog problema predstavljaju i glavni temelj za konkurentske modele koji se bave kreiranjem rješenja.

2.1.2. PODRUČJA JAVNIH POLITIKA

Ključna područja javnih politika u zapadnoeuropskim zemljama su podijeljeni u pet osnovnih grupa, odnosno grozdova srodnih javnih politika koje čine policy areas. To su sljedeće grupe:

1. klasični državni resori,
2. ekonomske politike,
3. socijalne politike,
4. posebne sektorske politike, te
5. ostale politike koje tvore najheterogenije područje. (Compston, 2004)

Unutar klasičnih državnih resora u prvom redu spadaju one politike koje se bave izgradnjom te očuvanjem države. To bi drugim riječima značilo da se takve politike bave pitanjima političkog sustava, kao i općenito političke zajednice. Ovdje je riječ o najstarijim, ali i temeljnim državnim resorima, konkretnije o politici koja je usmjerena prema zaštiti osnovnih ljudskih prava, kao i prema vanjskoj politici i pitanjima obrane države.

Ovome svakako treba pridodati i politiku vezanu za očuvanje javnog reda i mira, dakle pitanja unutarnje sigurnosti, koja u današnje vrijeme imaju izuzetno važnu ulogu za stabilnost određene države i društva, a isto tako je od vitalnog značaja voditi računa o odgovarajućoj i učinkovitoj kaznenoj i sudskoj politici i sve više o adekvatnoj migracijskoj politici.

Pojam ekonomskih politika obuhvaća izuzetno široko područje koje je sastavljeno od značajnog broja različitih resora koji imaju svrhu regulacije kompletnog gospodarstva neke zemlje ili barem njenih ključnih aspekata. Određeni zasebni sektori tvore posebne i jedinstvene sektorske politike. Samu osnovu neke određene ekonomske politike čini makroekonomska politika, konkretnije fiskalna odnosno proračunska politika, te porezna politika.

Vezano za proces upravljanja ekonomskim rastom i razvojem ključne uloge imaju politika konkurentnosti, politika regulacije poslovanja, kao i investicijska politika, te politika koja se bavi regulacijom financijskih tržišta, što istovremeno uključuje i regulaciju rada i djelovanja banaka, kao i osiguravajućih društava, te poslovanja i trgovanja obveznicama, dionicama i ostalim vrijednosnim papirima, kao i izradom financijskih izvještaja, računovodstvenih normi te revizije.²

² Ibid

Ivan Stojaković: *Utjecaj javnih politika na privatno poduzetništvo u Republici Hrvatskoj*
(specijalistički diplomski rad)

Važno je ovdje naglasiti da pod ekonomske politike u svakom slučaju spadaju i vođenje različitih regionalnih, pa i industrijske politike, a značajno mjesto ima i politika zapošljavanja, koja se na području Republike Hrvatske ipak prije svega klasificira kao socijalna politika. (Puljiz, 2008)

Za zdravstvenu i mirovinsku politiku može se sa sigurnošću ustvrditi da predstavljaju ključne socijalne politike, dok nakon toga dolaze politika koja se bavi pitanjima pružanje socijalne pomoći i socijalne skrbi. Treba svakako istaknuti da su razlike između socijalne pomoći i socijalne skrbi ipak osjetno veće nego što bi se možda moglo zaključiti na prvi pogled.

Ključna razlika između ove navedene dvije politike sastoji se u tome što se politika socijalne pomoći odnosi prvenstveno na različite vidove financijske naknade najsiromašnijim slojevima nekog društva, dok politika socijalne skrbi ima temeljni fokus na pružanju odgovarajuće institucionalne skrbi siromašnima, kao i ostalim ranjivim skupinama. (Šućur, 2008)

Socijalna politika se isto tako ozbiljno bavi pitanjima stambene politike i urbanog planiranja, obiteljskom politikom, kao i politikom obrazovanja, a ne smije se nikako izostaviti ni politika prema manjinama i ženama. Svakako treba istaknuti činjenicu da bi se politika prema manjinama u određenom kontekstu mogla svrstati i pod politiku zaštite ljudskih prava.

Glavni razlog za to je što se u ovom svom segmentu socijalna politika bavi osiguranjem prava određene manjine na političko predstavništvo u skladu sa svojom brojnošću unutar nekog društva, ali i pružanjem adekvatne pravne zaštite od bilo kojeg oblika diskriminacije, što uključuje i osiguranja različitih kulturnih prava, poput pohađanja nastave na svojem jeziku.

Za kategoriju posebnih sektorskih politika može se zaključiti da su ustvari u veoma velikoj mjeri raznolike te da nisu pretjerano srodne. Ovim se politikama može utjecati na veći broj sektora, a u prvom mjeru onih iz područja ekonomije. Primjeri za ovakve oblike posebnih sektorskih politika su prije svega poljoprivredna, koja u spektar svoga djelovanja uključuje i politiku ruralnog razvoja.

Politiku ruralnog razvoja je inače izuzetno čvrsto vezana uz pitanja koja se tiču očuvanja okoliša. Ova politika također obuhvaća ribolovnu te šumarsku politiku. Nadalje, u ovu kategoriju spadaju i energetska, vodna, prometno-infrastrukturna, medijska, te informacijsko-komunikacijska politika.

Komunikacijska politika se u prvom redu odnosi na regulaciju komunikacijske industrije, što u sebi sadrži i adekvatne mjere zaštite osobnih podataka, kao i privatnosti općenito. Ona je u velikoj mjeri povezana i sa politikom koja se bavi razvojem informacijskog društva što se ponajviše odnosi na danas praktično neizbježnu komunikaciju putem interneta.

Određenim dijelom se u ovu grupu može uklapati i znanstvena politika, pogotovo u slučajevima kada je direktno povezana s politikom tehnološkog razvoja. Kulturna, sportska i religijska politika spadaju u sasvim posebnu kategoriju unutar grupe ostalih politika, iz razloga što ih se ne može uklopiti u bilo koju skupinu.

Ivan Stojaković: *Utjecaj javnih politika na privatno poduzetništvo u Republici Hrvatskoj*
(specijalistički diplomski rad)

Kod procesa izbora instrumenata za provedbu javnih politika treba se voditi sljedećim kriterijima:

1. Je li razumno upravo tu vrstu instrumenta koristiti za tu određenu javnu politiku (npr. treba li zaista donijeti novi zakonski akt ili će biti dovoljno provesti informativnu kampanju)?
2. Efikasnost – Je li omjer troškova i koristi primjene tog instrumenta pozitivan?
3. Efektivnost – Hoće li taj instrument dati željeni rezultat?
4. Pravednost – Jesu li očekivani troškovi i posljedice primjene tog instrumenta pravedno raspoređeni?
5. Provedivost – Je li instrument jednostavan za primjenu i može li se uopće primijeniti, s obzirom na postojeće tehnološke uvjete, ljudske resurse, financijska ograničenja i organizacijsku strukturu?
6. Ravnopravnost spolova – Vodi li taj instrument javne politike računa o uvjetovanosti problema razlikama u spolu i društvenim ulogama muškaraca i žena te njihovim specifičnim potrebama, položaju i ulozi muškaraca i žena? Da li i muškarci i žene imaju jednake prilike za učešće u pozitivnim efektima politike te kako će instrument utjecati na ravnopravnost muškaraca i žena u određenoj društvenoj sferi? (Grdešić, 2006)

Ivan Stojaković: *Utjecaj javnih politika na privatno poduzetništvo u Republici Hrvatskoj*
(specijalistički diplomski rad)

Tablica 1: Taksonomija temeljnih nacionalnih javnih politika

Tablica 1. Taksonomija temeljnih nacionalnih javnih politika

KLASIČNI DRŽAVNI RESORI		
1.	Politika zaštite temeljnih ljudskih prava	
2.	Vanjska politika	
3.	Obrambena politika	Sigurnosna politika
4.	Politika javnog reda i mira / unutarnje sigurnosti	
5.	Sudska politika	Kazeno-pravosudna politika
6.	Kaznena politika	
7.	Migracijska politika	
EKONOMSKE POLITIKE		
8.	Makroekonomska politika	Fiskalna (proračunska) politika Monetarna politika
9.	Porezna politika	
10.	Industrijska politika	
11.	Politika konkurentnosti	
12.	Investicijska politika	
13.	Politika regulacije poslovanja	
14.	Politika regulacije financijskih tržišta	
15.	Politika zapošljavanja	
16.	Regionalna politika	
SOCIJALNE POLITIKE		
17.	Zdravstvena politika	
18.	Politika socijalne skrbi i socijalne pomoći	
19.	Mirovinska politika	
20.	Obrazovna politika	
21.	Stambena politika i urbano planiranje	Stambena politika
22.		Politika urbanizacije i prostornog uređenja
23.	Politika prema ženama	
24.	Politika prema manjinama	
25.	Obiteljska politika	
POSEBNE SEKTORSKE POLITIKE		
26.	Poljoprivredna politika	
27.	Energetska politika	
28.	Prometno-infrastrukturna politika	
29.	Komunikacijsko-informacijska politika	Komunikacijska politika
30.		Politika razvoja informacijskog društva
31.	Medijska politika	
32.	Vodna politika	
33.	Politika zaštite okoliša	
34.	Politika istraživanja i razvoja	Znanstvena politika
35.		Politika tehnološkog razvoja
OSTALE POLITIKE		
36.	Kulturna politika	
37.	Sportska politika	
38.	Religijska politika	

Izvori: Adolino i Blake (2001), Compston (2005), Dye (1987), Heidenheimer (1986), Peters i Pierre (2006), Puljiz (2008).

2.1.3. VAŽNOST JAVNIH POLITIKA

Različite vrste javnih politika počele su pred javnu upravu postavljati nove vrste izazova te se pokazalo da je uprava na neki način »ugniježđena u mrežu političkih aktera« (Bryner, 2003: 300). Isto tako, sve veći doseg javnih politika stvorio je priliku za utjecaj na veliki broj interesa vezano za takve politike pa su upravni organi

Ivan Stojaković: *Utjecaj javnih politika na privatno poduzetništvo u Republici Hrvatskoj*
(specijalistički diplomski rad)

došli u poziciju da im je za provođenje političkih odluka bitnije pregovarati s različitim dionicima nego provođenje nedvosmislene a prije utvrđene političke volje.

Tako se i ispostavilo da je javna uprava ustvari su kreator politika, što je u novijim istraživanjima dovelo do oblikovanja zasebnog pristupa o »birokraciji koja stvara politike«, odnosno policy bureaucracy, pri tome više nego jasno dokazujući tezu da proces stvaranja određenih politika nije više isključiva domena političke elite (Page, Jenkins, 2005).

2.1.4. PREDNOSTI JAVNIH POLITIKA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Ono što je svakako važno istaknuti je da javna politika ustvari predstavlja one aspekte u politici koji bi trebali biti od ključne važnosti za ljude, pa kada određena javna politika funkcionira na konstruktivan i učinkovit način može donijeti itekako značajne koristi ljudima i općenito cjelokupnoj zajednici.

Nadalje, za javne politike je potrebno istaknuti da se odnose na sva pitanja koja se bave time što je bitno za određenu zajednicu, pa kada. Treba reći da je kvaliteta stvaranja javnih politika od velike važnosti za neko društvo, pa tako i za Republiku Hrvatsku, a kada je takva politika kvalitetno implementirana može pridonijeti boljitku i pojedinaca i društva općenito.

Dobar primjer za kvalitetnu javnu politiku je bio potez hrvatske Vlade kojim se putem poticaja išlo na motiviranje malih poduzetnika da otvore vlastite paušalne obrte, putem poticaja za samozapošljavanje, gdje su takvi poduzetnici dobivali određena sredstva da bi mogli investirati u potrebnu opremu za svoj rad, u nekim slučajevima i iznajmljivanje potrebnog prostora, a i prvih dvanaest mjeseci su plaćali doprinosi iz navedenih odobrenih sredstava.

Svakako je važno i istaknuti činjenicu da je visina ovih sredstava rasla iz godine uz godinu, pa navedena potpora za 2021. godinu može ići do iznosa od čak 130 000 kuna, konkretnije za registraciju djelatnosti koja spada unutar sektora prerađivačke industrije. Najniži iznos potpore za 2021. godinu je 55 000 kuna i odnosi se na administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti, te na obrazovanje i ostale uslužne djelatnosti.

2.1.5. NEDOSTACI JAVNIH POLITIKA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Na samom početku procesa tranzicije Republika Hrvatska, ali i velika većina zemalja srednje, te jednim dijelom istočne Europe su postale pro-zapadno orijentirane. Naime, bogati Zapad se pretvorio u uzor, kako u političkom smislu, tako i generalno u sociološkom kontekstu. Obzirom da se kompletni proces tranzicije, ali i kreiranja javnih politika u Hrvatskoj odvijao u poprilično kratkom razdoblju, stvorili su se određeni problemi.

Ivan Stojaković: *Utjecaj javnih politika na privatno poduzetništvo u Republici Hrvatskoj*
(specijalistički diplomski rad)

Veliki nedostatak svakako predstavlja i nametanje volje na silu prilikom donošenja odluka koje su vezane za javne politike. Ovaj fenomen je nažalost i velikoj mjeri prisutan u vođenju javnih politika na području Republike Hrvatske. Ovakva situacija je ponajprije posljedica razine političke kulture koja se u određenoj mjeri održala čak i tridesetak godina nakon raspada komunističkog sustava.

Ipak, ovakav mentalitet i u današnje vrijeme ima popriličan utjecaj na politiku općenito, ali isto tako i na sam proces stvaranja javnih politika u Republici Hrvatskoj. Ovakav pristup procesu donošenja odluka vidljiv je i danas u različitim segmentima javne politike kao što je, na primjer, proces odlučivanja o donošenju proračuna. U samom procesu proračunskog odlučivanja primjetna je itekako značajna količina političke samovolje. (Petak, 2001)

U ovakvoj nezavidnoj, pa i poprilično poražavajućoj situaciji, uvijek će dominantnu i presudnu poziciju imati stranka koja se u datom trenutku nalazi na vlasti, dok će svi drugi politički subjekti, kao što su različite udruge, kao i sindikati, biti u značajnoj mjeri isključeni iz bilo kakvog procesa vezanog za donošenje odluka oko provedbe javnih politika.

2.2. OPĆENITO O JAVNIM POLITIKAMA U RH

Vjerojatno ključni razlog zašto se politika u Hrvatskoj u velikoj mjeri izuzetno negativno promatra je i sužavanje značenja samog pojma politika. U Republici Hrvatskoj se politika uglavnom doživljava isključivo kroz spomenutu prvu dimenziju, politics, odnosno kao konstantna borba za moć i vlast, a to se ponajprije percipira među ljudima uz vrlo negativan stav.

Drugim riječima, smatra se da se politika prije svega vodi u svrhe ostvarenja isključivo osobnih te stranačkih ciljeva. Ovakvo poprilično usko i gotovo isključivo negativno razumijevanje politike odvlači pozornost od samog sadržaja, konkretnije od javnih politika. Treba naglasiti da javna politika predstavlja one aspekte u politici koji bi trebali biti najbitniji za ljude.

Za javne politike se može konstatirati da se odnose na ona pitanja koja se bave time što je bitno za određenu zajednicu u cjelini. Treba reći da je kvaliteta stvaranja javnih politika od velike važnosti za neko društvo. U političkom sustavu u nekoj demokraciji javne politike se ponajviše odnose na izbore legitimnih političkih predstavnika koji se onda prebacuju u zakone, te različite programe, projekte, ali i strategije.

Svakako se treba imati na umu činjenica da vlast uvijek ima ključnu ulogu u osmišljavanju i organizaciji javnih politika, a Republika Hrvatska ni u kom slučaju ne predstavlja iznimku. Naime, ako neki problem ne stvara potencijalno pitanje koje će se postaviti predstavnicima određene vlasti, onda to niti ne može biti okarakterizirano kao javna politika.

Ivan Stojaković: *Utjecaj javnih politika na privatno poduzetništvo u Republici Hrvatskoj*
(specijalistički diplomski rad)

Vlada Republike Hrvatske je svakako onaj temeljni i ključni policy akter, te je njezina aktivnost u tom području najvažnije prilikom stvaranja i oblikovanja bilo koje javne politike. Iz toga se razloga javne politike prvenstveno definiraju kao skup određenih odluka i aktivnosti vlade.

Za popis temeljnih nacionalnih javnih politika može se ustvrditi da je uglavnom širok i da uključuje povećí broj javnih politika. Naime, popis tih temeljnih nacionalnih javnih politika, kako u Hrvatskoj, tako i u drugim razvijenim zemljama širom Europe, zasniva se na popisu područja koja pokrivaju pojedina ministarstva i za koja ta ministarstva snose odgovornost. (Compston, 2004)

Kada se radi usporedba hrvatskih ministarstava te njihovih nadležnosti s osnovnim nacionalnim javnim politikama kako su shvaćene u relevantnoj svjetskoj literaturi, dolazi se do zbroja od 38 temeljnih hrvatskih javnih politika, koje se mogu podijeliti u šest skupina srodnih Compstonovoj taksonomiji.

Ovdje će se posvetiti posebna pažnja prvoj skupini javnih politika Republike Hrvatske, koju tvore sljedeći klasični državni resori:

1. vanjska i europska politika,
2. obrambena politika,
3. politika unutarnje sigurnosti,
4. sudsko-kaznena politika, te
5. politika javnog upravljanja.

Drugu skupinu čine uglavnom privremeni resori koji su u određenim etapama u razvoju bili posljedica političke orijentacije vladajuće stranke, no kada bi došlo do smjene vlasti, ti bi resori najčešće bivali ukinuti. Kao dobar primjer može poslužiti Ministarstvo za društveno planiranje koje je bilo naslijeđeno iz nekadašnjeg političkog ustrojstva Vlade Socijalističke Republike Hrvatske, te je nastavilo egzistirati do trenutka dok nije bio novi zakona o vladi.

Treća grupa javnih politika se odnose na ekonomske politike, pa je veći broj različitih resora koji su zaduženi za pitanja ekonomske politike spojeno u jedno ministarstvo. Ovdje je ključna makroekonomska, tj. fiskalna i proračunska politika, koja spada pod Ministarstvo financija. Ono pokriva i poreznu politiku i politiku regulacije financijskih tržišta.

Ministarstvo gospodarstva je u prvom redu zaduženo za vođenje politike konkurentnosti, ali i politiku vezanu za ulaganja, politiku regulacije poslovanja, kao i industrijsku te energetska politiku.

Treba reći da je možda i ključno znanje o tome što zaista predstavlja realne potrebe, u kojoj su mjeri potrebna, pa i na koji način ih se može adekvatno zadovoljiti. Iz toga se može izvući da je za javne politike izuzetno bitno imati zrelo i promišljeno političko vodstvo, koje će svoje odlučivanje utemeljiti prvenstveno na velikom iskustvu, znanju i ekspertizi.

Ivan Stojaković: *Utjecaj javnih politika na privatno poduzetništvo u Republici Hrvatskoj*
(specijalistički diplomski rad)

Četvrta grupa se odnosi na poljoprivrednu politiku, u koju spadaju i ribolovnu te šumarska politiku, kao i politiku ruralnog razvoja. Ovdje spada i politika zaštite okoliša, koja tek od 2011. godine ima samostalno ministarstvo, te u ovoj su grupi i politika prostornog uređenja te stambena politika.

U petoj skupini javnih politika koje se mogu kategorizirati kao socijalne politike, osnovnu, pa čak i ključnu ulogu ima zdravstvena politika. Uz nju dolaze i druge socijalne politike, poput mirovinske politika, ali i politika zapošljavanja, koje se trenutno nalaze u nadležnosti jednog ministarstva. Važno je istaknuti i činjenicu da su obje ove javne politike prije bile u nadležnosti Ministarstva gospodarstva. (Puljiz, 2008)

Treće ministarstvo pokriva politiku socijalne skrbi i socijalne pomoći, kao i obiteljsku politiku, politiku prema mladima te politiku prema socijalno osjetljivim grupacijama, poput osobe s invalidnošću, starijih i nemoćnih osoba, ovisnika, beskućnika, trajno nezaposlenih osoba, samohranih roditelja, djece i drugih.

2.2.1. INDEKS LJUDSKOG RAZVOJA

Indeks ljudskog razvoja predstavlja statistički složeni indeks u koji su uključeni čimbenici očekivanog trajanja života, obrazovanja te dohotka. Za ljudski razvoj se može svakako ustvrditi da je prvenstveno koncentriran na bogatstvo ljudskog života, kao i na mogućnosti i potrebe ljudi, a nikako ne isključivo na bogatstvo i stanje ekonomije zemlje u kojoj ljudi žive.

Količinu bogatstva određene ekonomije ovaj će indeks promatrati ponajviše kao sredstvo razvoja, a ne kao krajnji cilj razvoja, a to znači da prosperitetne i dobro stojeće države imaju osjetno bolje mogućnosti za rast i razvoj. Proces ljudskog razvoja mora stvoriti okolinu u kojoj ljudi mogu postići svoj puni potencijal prema svojim ambicijama i odlukama koje donose.

Države se prema razini indeksa ljudskog razvoja mogu podijeliti u sljedeće četiri kategorije:

1. Niska kategorija - čiji se indeks kreće u rasponu od 0 do 0,549 poena,
2. srednja - u rasponu od 0,550 do 0,699 poena,
3. visoka - u rasponu od 0,700 do 0,799 poena te
4. vrlo visoka - u rasponu od 0,800 do 1,000 poena indeksa.

Određena država će postići bolji rezultat onda kada je životni vijek njezinih stanovnika duži, razina njihovog obrazovanja viša, te onda kada je bruto nacionalni dohodak po stanovniku veći. Program Ujedinjenih naroda za razvoj, odnosno UNDP, svake godine od 1990. godine mjeri indeks ljudskog razvoja te objavljuje poredak zemalja u svom godišnjem izvještaju.

Prisutan je svakako i veliki broj kritika, koje su upućene prema Indeksu ljudskog razvoja iz razloga što se ne uzima u obzir tehnološki napredak niti doprinos određenih zemalja sveukupnoj ljudskoj civilizaciji. Naime,

Ivan Stojaković: *Utjecaj javnih politika na privatno poduzetništvo u Republici Hrvatskoj*
(specijalistički diplomski rad)

mora se u svakom slučaju priznati da ekonomski rast ne može sam po sebi ozbiljnije pridonijeti ljudskom razvoju, bez ostalih bitnih čimbenika.

Wolff, Chong i Howard su pomno proučavali Indeks ljudskog razvoja i došli do brojnih grešaka u temeljnim statistikama zdravstva, obrazovanja i dohotka unutar ovih izvješća. Oni su izdvojili tri ključne pogreške u ovim podacima, konkretnije vezano za ažurnost podataka, revidiranju formula koje se koriste za izračune, te postavljene pragove za razvrstavanje statusa ljudskog razvoja.

Ažurnost ovih podataka dovela se u pitanje jer nije baš vjerojatno da su svi podaci zemalja precizni i da realno prikazuju stanje promatranih parametara. (Wolff, Chong i Auffhammer, 2011)

Wolff, Chong te Howard su pokrenuli i inicijativu da bi se izvršila transformacija izračuna, koje ja uključivala pet starih pragova ljudskog razvoja koji su bili niski, srednji, visoki i vrlo visoki u nove pragove koji bi služili za podjelu statusa ljudskog razvoja.

Ovakvih novih pragova bi sada bilo samo tri, odnosno niski, srednji i visoki. Ipak, takva je inicijativa za promjenu pragova ljudskog razvoja bila brzo odbijena, bez previše razmatranja i analiziranja. Prema formulama koje su kreirali Wolff, Chong i Howard i metoda izračuna indeksa se revidirala 2010. godine a posljednji Izvještaj po staroj metodi je kreiran za 2009. godinu.

Stara se metoda služila parametrima očekivanog trajanja života na dan rođenja, postotnom dijelu pismenih u ukupnom stanovništvu, prosječnim brojem godina školovanja stanovništva te bruto domaćim proizvodom, koji je onda bivao usklađen s paritetom kupovne moći.

Važno je spomenuti da se vrijednosti svakog indeksa mora postaviti unutar raspona od 0 do 1 da bi se oni mogli međusobno uspoređivati. Indeks ljudskog razvoja je sastavljen od tri različite dimenzije, a to su:

1. Dimenzija dugog i zdravog života,
2. Dimenzija obrazovanja, te
3. Dimenzija pristojnog standarda života

Specifičnost dimenzije dugog i zdravog života je u tome što se ona sastoji od indikatora očekivanog trajanja života u trenutku rođenja, što tvori indeks očekivane životne dobi. Dimenzija obrazovanja povezuje indikator očekivanog trajanja školovanja te prosječan broj godina školovanja te oni tvore obrazovni indeks. Dimenzija pristojnog standarda života izvlači se iz bruto nacionalnog dohotka po glavi stanovnika te tvori indeks bruto nacionalnog dohotka.

Ivan Stojaković: *Utjecaj javnih politika na privatno poduzetništvo u Republici Hrvatskoj*
(specijalistički diplomski rad)

Slika 1; Determinante Indeksa ljudskog razvoja

Izvor: United Nations Development Programme: <http://hdr.undp.org/en/content/humandevlopment-index-hdi>, pristupljeno 06.06.2021.

2.2.2. INDEKS LJUDSKIH SLOBODA

Human Freedom Index, odnosno indeks ljudske slobode obuhvaća sve osobne, kao i ekonomske slobode na koje utječu državni zakoni i rad državnih institucija. Za parametre mjerenja indeksa ljudskih sloboda uzima se stopu kriminala u svakoj zemlji, razina učinkovitosti i neovisnosti pravosuđa, kao i kvalitetu zakona kojima se štiti privatno vlasništvo, ali i sva ostala temeljna ljudska prava.

Indeksa ljudskih sloboda analizira i zakone koji reguliraju slobodu govora, a to znači da što je manji broj ovakvih zakona i propisa, indeks je veći. Ovaj indeks istovremeno analizira i ocjenjuje i one zakone koji provode reguliranje i ograničavanje trgovine, kao i nadziranje poslovanja.³

Već dvije godine uzastopce na vrhu ove ljestvice se nalazi Novi Zeland, što i ne predstavlja veliko iznenađenje, jer je Novi Zeland već uvelike priznat kao prvak Indeksa "doing business", kao i na prvom mjestu po kriteriju Indeksa mira, blizu vrha prema Indeksu privatnog vlasništva, te ono što posebno valja istaknuti, na ljestvici najmanje korumpiranih zemalja te na Indeksu demokracije.

Novi Zeland krasi i izuzetno liberalna tradicija po pitanju imigracije, a ona se temelji prije svega na ekonomskim potrebama njihovog tržišta. Radnici pristižu gotovo iz cijeloga svijeta, od Indonezije, Kine, te općenito najvećeg dijela Azije, pa do radnika iz Europe, uključujući i zemlje poput Njemačke, Engleske, te Francuske.

Visoka razina životnog standarda koja je neosporno prisutna u Novom Zelandu, ali i mogućnost vrlo dobre zarade, kao i povoljni porezni sustav privlače radnike iz gotovo cijelog svijeta koji dolaze u želji za boljim i lagodnijim životom, kao i osjećajem perspektivnosti.

³ <https://www.liberal.hr/human-freedom-index-indeks-ljudske-slobode-ljudska-sloboda-sloboda-novi-zeland-svicarska-cato-798>, pristupljeno: 06.06.2021.

Ivan Stojaković: *Utjecaj javnih politika na privatno poduzetništvo u Republici Hrvatskoj*
(specijalistički diplomski rad)

Na drugom mjestu prema ovome indeksu se nalazi Švicarska, koja predstavlja zemlju s najboljom tradicijom kada se govori o direktnoj demokraciji. Poznata je činjenica da sami građani Švicarske u velikoj mjeri sudjeluju u procese donošenja zakone, kao i različitih drugih propisa, i to na svim državnim razinama, dakle i na nacionalnoj, i kantonalnoj te lokalnoj razini.

Švicarska je poznata i po svome ulaganju u obrazovanje, u koje investiraju oko 15% BDP-a na godišnjoj razini, što je najveća stopa ulaganja kod razvijenih zemalja. Treba istaknuti i da je Švicarska poznata i prema vrlo bogatoj i aktivnoj tradiciji imigracije koja se u prvome redu bazira na potrebama tržišta, pa svaki četvrti stanovnik ove zemlje nije rođen u Švicarskoj.

2.2.3. INDEKS PERCEPCIJE KORUPCIJE

Najpoznatija mjera korupcije koja se koristi na području Republike Hrvatske je indeks percepcije korupcije, skraćenice IPK, kojim se služi Transparency International Hrvatska. Ovaj se indeks upotrebljava još od 1999. godine, te se ponajviše bazira na principima i metodologiji koju je za Transparency International kreirao Johann Lambsdorff sa Sveučilišta u Passauu.

Kod analiziranja procesa korupcije postoji izražen problem valjanosti, što znači da se postavlja pitanje mjerimo li zaista ono što tvrdimo da mjerimo. Jasno je naglašen i problem vezan za razinu pouzdanosti, jer se može postaviti pitanje da li su rezultati dobiveni pri mjerenju razine korupcije, zaista točni i pouzdani. Sam izbor definicije prilično kompliciraju postupak izrade indeksa korupcije, kao i usporedivost s drugim istraživanjima te vremenske analize.

Indeks percepcije korupcije temelji se na prije svega na uobičajenoj i općeprihvaćenoj definiciji korupcije kao “zloupotrebe javnih ovlasti radi osobne koristi”, (Transparency International, 2009:2) što ima određenih nedostataka, jer se time istraživanje korupcija limitira samo na javni i državni sektor.

Indeks se sastoji od dvije skupine podataka:

1. anketnog istraživanja stavova poslovnih ljudi te
2. procjena i percepcija eksperata za pojedine zemlje.

Za izradu hrvatskog indeksa percepcije korupcije iz 2009. godine koristili su se podaci od čak 6 različitih organizacija, a za ovaj indeks su nužna minimalno tri izvora podataka. Ako je provedena ista anketa u posljednjih nekoliko godina, koriste se podaci za protekle dvije godine.

Važan čimbenik u postizanju visoke razine objektivnosti je to da se percepcija i ocjene stručnjaka kasnije analiziraju i recenziraju od strane drugih eksperata pa se na takav način nastoji izbjeći nastanak neujednačenosti ili osobna pristranost analitičara. Na sljedećoj tablici prikazana je usporedba indeksa percepcije korupcije na području Hrvatske sa zemljama u našem okružju.

Tablica 2: Indeks percepcije korupcije u Hrvatskoj i zemljama u regionalnom okruženju 2009.

Država	Indeks percepcije korupcije
Slovenija	6,6
Turska	4,4
Italija	4,3
Hrvatska	4,1
Crna Gora	3,9
Makedonija	3,8
Rumunjska	3,8
Bugarska	3,8
Srbija	3,5
BiH	3,0

Izvor: Transparency International Hrvatska, 2009.

Određeni nedostatak predstavlja činjenica da ovaj indeks ne pruža jasnu sliku o tome kakvo je zaista trenutno stanje korupcije u zemlji, već se ponajprije odnosi na period od posljednje dvije godine. Sljedeći bitan nedostatak je to što takve ocjene ne mogu biti usporedive u realnom vremenu, što znači da se dobiveni podaci ne mogu interpretirati poput trenda.

Ovaj indeks 2015. godine rangira Republiku Hrvatsku na 50. mjesto na svijetu, s 51 bodom, u skupinu nekorumpiranih država. Sljedeće se godine Hrvatska pozicionirala na 55. mjestu sa 49 bodova dok se 2017. godine Hrvatska zadržava isti broj bodova, 49, te se nalazi na 57. mjestu. Nakon toga, u 2018. godini, Hrvatska dobiva 48 bodova, te time pada na 60. mjesto na ljestvici. U 2019. godini Hrvatska je sa 47 bodova dodatno pala i našla se na 63. mjestu.⁴

Međutim, ne može se nikako osporiti činjenica da je analiza korupcije putem indeksa percepcije kroz duži period ipak u značajnoj mjeri dovelo do prepoznavanja korupcije kao izuzetno bitnoga problema u nekom društvu, kao i prebacilo pozornost brojnih međunarodnih institucija, masovnih medija te organizacija unutar nevladinog sektora, na nju.

Temeljni cilj ovoga indeksa je precizno dokumentiranje razine korupcije unutar javnog sektora, ali i podići razinu svijesti javnosti o ovom problemu. Nadalje, sve navedeno govori i o jasnoj potrebi kreiranja i implementacije mjera da bi se mogla uspješno suzbiti korupcija. Kad se spoznaja o korupciji proširi u zajednici, javno se postavljaju pitanja o njezinim troškovima i posljedicama. (Jones, 2007)

⁴ <https://transparency.hr/hr/novost/indeks-percepcije-korupcije-ipk-830>, pristupljeno 11.06.2021.

Ivan Stojaković: *Utjecaj javnih politika na privatno poduzetništvo u Republici Hrvatskoj*
(specijalistički diplomski rad)

Veliki problem koji fenomen korupcije donosi sa sobom je i obeshrabrivanju privatnih investicija kao i bilo kakve privatne inicijative, te vrlo značajni pad u razini kvalitete javnih usluga. Ipak, potrebno je istaknuti činjenicu da možda i najveći hendikep predstavlja gubitak povjerenja javnosti u demokratski odlučivački proces što umanjuje i socijalno povjerenje.

2.2.4. GLOBALNI INDEKS KONKURENTNOSTI

Izvješće o globalnoj konkurentnosti, odnosno Global Competitiveness Report, kojeg objavljuje Svjetski ekonomski forum objavljeno je po prvi puta 1979. godine. Ovo izvješće je proizašlo iz sveobuhvatnog istraživanja vodećih europskih ekonomija. Protekom vremena ovo je izvješće postupno zahvaćalo sve veći broj zemalja širom svijeta i karakteriziralo ga je konstantno povećanje broja pod indeksa kao i unapređenje metodologije istraživanja.

Temeljna svrha ovoga izvješća je osiguran kvalitetan i prikladan alat koji bi mogao poslužiti kao benchmarking tvrtkama, što bi se koristilo pri kreiranju poslovnih strategija a predstavljalo bi iznimnu pomoć kod donošenja odluka vezanih za ulaganje. Izvješće može biti korisno i u procesu lociranja mogućih prepreka gospodarskom razvoju, kao i pri analizi mogućnosti ostvarivanja efikasnijih ekonomskih performansi, te kod komparacije ekonomija različitih zemalja te organizacijama civilnog društva.

Izvješće promatra konkurentnost preko razine kvalitete poslovne okoline u kojoj egzistiraju tvrtke i organizacije, putem kvalitete šire ekonomske i društvene okoline, kao i razine investicijske sposobnosti tvrtki pa se ona na takav način odražava u makroekonomskim rezultatima, kao i u međunarodnoj trgovini i različitim tvrtkama, organizacijama, sektorima i regijama.

U Izvješću o globalnoj konkurentnosti rabe se dva indeksa:

1. indeks globalne konkurentnosti koji se razvio iz indeksa rasta konkurentnosti (Growth Competitiveness Index)

2. indeks poslovne konkurentnosti koji se razvio iz indeksa mikroekonomske konkurentnosti (Business Competitiveness Index). (Dragičević, 2012)

Tijekom 2018. godine se u ovom izvješću prvi puta upotrijebila najnovija metoda za izračun indeksa globalne konkurentnosti. Ovaj indeks globalne konkurentnosti 4.0 kreirao je predsjednik Svjetskog ekonomskog foruma Klaus Schwabb zajedno sa profesorom sa Sveučilišta Columbia Xavier Sala-i-Martin. Ažuriranje indeksa je bilo nužno zbog učinaka koji su nastali zbog Velike recesija iz 2008. godine, ali i razvojem četvrte industrijske revolucije.

Čimbenici koji determiniraju konkurentnost podijeljeni su u dvanaest stupova i razvrstani su u četiri različite kategorije:

1.povoljno okruženje,

2. ljudski kapital,
3. tržišta, te
4. ekosistem inovacija.

Ovaj indeks, GCI 4.0, iznova analizira što to određuje produktivnost i način na koji se ona mjeri. Od 98 indikatora, 34 su zadržana iz prethodne metodologije uz dodavanje 64 novih indikatora.⁵

Postoje sljedećih dvanaest stupova GCI-a:⁶

1. Institucije – predstavlja jedan od ključnih stupova rasta konkurentnosti. Ovdje spadaju sigurnost, društveni kapital, imovinska prava, provjere, transparentnost i etika, javni sektor i korporativno upravljanje.
2. Infrastruktura – ima veliku važnost iz razloga što se smatra da će porast izgrađenosti infrastrukture potaknuti i rast konkurentnosti. Infrastruktura uključuje kvalitetu te proširenje komunalne i transportne infrastrukture, u što spadaju cestovni, željeznički, vodni i zračni promet. Važnost infrastrukture se vidi i iz činjenice da su bolje povezana područja i ekonomski naprednija.
3. Makroekonomsko okruženje – obuhvaća razinu inflacije te održivost fiskalne politike. Uz umjerenu i predvidljivu stopu inflacije i održivi javni budžeti razina nesigurnosti pada, a ohrabruju se ulaganja i raste poslovno povjerenje što ima za posljedicu rast produktivnosti.
4. Zdravstvo – obuhvaća očekivano trajanje zdravog života, odnosno HALE, koje označuje prosječan broj godina novorođenčeta za koje se očekuje da će živjeti uz dobro zdravstveno stanje. Ovo je bitno jer zdravi pojedinci posjeduju uglavnom bolje fizičke i mentalne odlike, u većini slučajeva su kreativniji, pa i u većoj mjeri investiraju u obrazovanje kako se povećava očekivan životni vijek.
5. Vještine – pod vještine spada opća razina vještina radne snage, životna dob te kvaliteta obrazovanja. U ključne čimbenike kvalitete obrazovanja spadaju vještine poput digitalne pismenosti, ali i razvijenih interpersonalnih vještina i visoke razine kritičkog i kreativnog promišljanja. Visokoobrazovani pojedinci su uglavnom značajno produktivniji iz razloga što oni posjeduju veću sposobnost za obavljanje zadataka i brzu razmjenu mišljenja i znanja.
6. Efikasnost tržišta roba – ovaj stup GCI analizira u kojim razmjerima određena zemlja daje jednak prostor tvrtkama da sudjeluju na njenom tržištu. Mjeri se putem čimbenika kao što je volumen jačine tržišta, otvorenost prema stranim tvrtkama te stupnju tržišnih poremećaja.
7. Efikasnost tržišta rada – ovdje se misli na fleksibilnost, tj. u kojoj točno mjeri se određeni ljudski potencijali mogu reorganizirati, ali i u kolikoj se mjeri može efikasno upravljati talentima, a to znači do kojeg su stupnja ljudski potencijali doista iskorišteni. Tržišta rada s visokom razinom funkcionalnosti ohrabruju produktivnost

⁵ World Economic Forum. (2016) What is competitiveness? Dostupno na: <https://www.weforum.org/agenda/2016/09/what-is-competitiveness/> pristupljeno 11.06.2021.

⁶ Ibid

Ivan Stojaković: *Utjecaj javnih politika na privatno poduzetništvo u Republici Hrvatskoj*
(specijalistički diplomski rad)

tako da omogućuju radnicima da imaju poslove koji odgovaraju njihovim vještinama i da uz rad na već postojećim talentima dostignu svoj potencijal.

8. Razvijenost financijskog tržišta – ovaj stup uključuje dubinu, konkretnije raspoloživost kredita, duga, kapitala, osiguranja te ostalih financijskih proizvoda kao i stabilnost, odnosno manju stopu preuzimanja prekomjernog rizika i oportunističko ponašanje financijskog sistema.

9. Usvajanje informatičkih i komunikacijskih tehnologija (ICT) – uključuje razinu širenja raznih informatičkih te komunikacijskih tehnologija. Naime, ovakve tehnologije u značajnoj mjeri umanjuju razinu transakcijskih troškova, ali i ubrzavaju protok informacija i proces razmjene ideja, povećava učinkovitost i potiče inovacije. Obzirom da se tehnologije u sve većoj mjeri ugrađuju u ekonomske procese, postaju vrlo bitne za sve zemlje.

10. Veličina tržišta – uključuje veličinu domaćeg, kao i stranog tržišta na koje domaće tvrtke imaju pristup, te predstavlja procjenu razinu visine potrošnje, investicija te izvoza. Za velika tržišta karakteristično je da povećavaju razinu produktivnosti kroz ekonomiju obima, drugim riječima jedinični troškovi proizvodnje najčešće padaju kada raste količina proizvodnje.

11. Poslovna dinamika – ovaj stup obuhvaća kapacitet privatnog sektora čija je odlika kreiranje i usvajanje nove tehnologije, kao i novih metoda organizacije rada, putem djelovanja koje može prihvatiti rizik, promjene, poslovne modele i ona pravila koja omogućavaju različitim organizacijama i kompanijama da jednostavno ulaze i izlaze na tržište.

12. Sposobnost inovacije – uključuje kvantitetu te razinu kvalitete formalnog istraživanja i razvoja, u kojoj će se ohrabrivati kolaboracija, međusobna povezanost sudionika na tržištu, kreativnost, raznolikost, kao i sposobnost da se nove i moderne ideje pretvore u nove robe i usluge.

2.2.5. HUP SKOR

Hrvatska udruga poslodavaca je u suradnji s ekonomskim blogom Arhivanalitika izradila vlastiti indeks poznatiji pod nazivom HUP skor, koji za cilj ima praćenje uspješnosti reformi u Hrvatskoj. HUP skor preko sedamdeset i tri pokazatelja analizira rezultate reformi u dvanaest područja ključnih za dugoročan i održiv društveni razvoj, a koja odražavaju strateške razvojne ciljeve koje zagovara HUP.

Sljedećih dvanaest područja su se pokazala ključnim za dugoročan i održiv društveni razvoj: ⁷

1. Produktivnost i konkurentnost

2. Fiskalna konsolidacija

⁷ HUP (2019) HUP Skor 1/2019 Ples na žici: zašto je skor za 2018. pao za 2 boda u odnosu na 2017.? Dostupno na: <https://www.hup.hr/EasyEdit/UserFiles/Ivana%20Zlatari%C4%87/hupskor20191.pdf>, pristupljeno 10.06.2021.

3. Reforma javne administracije
4. Opterećenje gospodarstva
5. Otklanjanje investicijskih i poslovnih barijera
6. Reforma pravosuđa
7. Reforme tržišta rada
8. Reforme obrazovnog, zdravstvenog i mirovinskog sustava
9. Unaprjeđenje efikasnosti javnih poduzeća
10. Ponuda kapitala
11. Poduzetnička klima
12. Poticanje investicija

HUP skor se kalkulira dva puta unutar godine i povezuje podatke koje objavljuje Eurostat, Državni zavod za statistiku, HNB i Ministarstvo financija s komparativnim međunarodnim podacima koji se objavljuju u Doing Business IFC-a i Svjetske banke, Globalnom indeksu konkurentnosti Svjetskog gospodarskog foruma i drugim relevantnim međunarodnim usporedbama. HUP skor se mjeri na skali od 0 do 100, a ukupno se koriste sedamdeset i tri pokazatelja.⁸

Ipak, ni u kom slučaju nije dovoljno da Hrvatska napreduje isključivo u apsolutnim omjerima i brojkama. Naime, ako će ostale zemlje biti agilnije i efikasnije prilikom provedbi reformi, te njihovi indikatori budu rasli bržim tempom nego u slučaju Hrvatske, ovaj će skor opadati, čak i onda kad apsolutna vrijednost određenog indikatora za Hrvatsku raste.

Ovdje je prvenstveno riječ o relativnom pokazatelju brzine promjena. Sustav indikatora kreiran je na način da ponajprije detektira relativne strukturne promjene, a ne na poslovni ciklus. To olakšava identifikaciju u kojim segmentima je ostvaren opipljiv napredak, ali se tako mogu locirati i kritična područja gdje postoji zaostajanje pa su neizbježne hitne reforme.

2.2.6. INDEKS LAKOĆE POSLOVANJA (DOING BUSINESS)

Pojam nazvan Doing business predstavlja godišnje izvješće koje je napravila Svjetska banka i koje se služi metodologijom indikatora za ocjenjivanje lakoće poslovanja u jedanaest različitih tematskih područja. Svrha ovog indeksa je prije svega ukazivanje na važnost i potrebu uklanjanja suvišnih birokratskih aktivnosti koja se odnose na privatni sektor.

⁸ Ibid

Ivan Stojaković: *Utjecaj javnih politika na privatno poduzetništvo u Republici Hrvatskoj*
(specijalistički diplomski rad)

Postoje mnogi indikatori lošeg poslovnog okruženja, kao primjeri mogu se svakako navesti nejasne pravne odredbe, nekonzistentna primjena pravila, visoka razina troškova, kao i loša kvaliteta propisa. Doing business kroz svoje djelovanje ima pozitivan utjecaj na porast razine transparentnosti primjene propisa a pomaže i rastu efikasnosti putem pojednostavljenja procedura te smanjivanja troškova.

Doing business kod kalkulacije indeksa uračunava sve provedene reforme, kao i provede promjene u propisima te statistiku za razdoblje od 1. lipnja prethodne godine pa do 1. svibnja godine za koju se taj izvještaj objavljuje. Da bi se dobio izračun ranga neke države primjenjuje se metoda udaljenosti od graničnog broja bodova, odnosno na engl. distance to frontier.

Putem procedure izračuna utrošenog vremena, troška, broja primijenjenih procedura te indeksa kvalitete dolazi se do rezultata za određenu zemlju. Najbolji rezultat koji postigne neka od 190 zemalja uključenih u ovu analizu se tada definira kao granični broj bodova, što znači rezultat s kojim će se komparirati sve druge države koje su sudjelovale u istraživanju.

Granični broj bodova u ovom istraživanju je sto, pa se može protumačiti da što je određena zemlja bliža toj brojci, u toj je mjeri njeno poslovno okruženje efikasnije, a pravne institucije stabilnije (Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta, 2018). Državne ekonomije se rangiraju prema lakoći poslovanja, u raspnu od 1. pa do 190. mjesta, tj. prema broju zemalja koje se analiziraju.

Visoka pozicije neke države je pokazatelj da je njezin regulatorni okvir dobro prilagođen i pogodan za osnivanje i vođenje lokalnih tvrtki. Rang se određuje prema vrijednostima u jedanaest kategorija, a svaka od njih se sastoji od nekoliko indikatora, i svim se kategorijama pridodaju jednaki ponderi. (Doing Business, 2019)

Analiziraju se vrijednosti indikatora po sljedećim područjima:

- Osnivanje novih poduzeća, što se odnosi na broj procedura, vrijeme, trošak i minimalni kapital potreban za osnivanje društva s ograničenom odgovornošću
- Izdavanje građevinskih dozvola, odnosi se na broj procedura, vrijeme i troškovi za dobivanje potrebnih dozvola
- Dostupnost električne energije, odnosno broj procedura, vrijeme i trošak potreban za uključanje na električnu mrežu
- Uknjižba imovine, odnosi se na broj procedura, vrijeme i trošak potreban da se prenese vlasništvo određene imovine
- Dostupnost kredita, odnosno zakon o prenosivosti kolaterala i sustav informacija o kreditima
- Zaštita manjinskih ulagača, tj. prava manjinskih ulagača u međusobnim transakcijama te u upravljanju poduzećem

Ivan Stojaković: *Utjecaj javnih politika na privatno poduzetništvo u Republici Hrvatskoj*
(specijalistički diplomski rad)

- Plaćanje poreza, odnosno broj uplata, kao i vrijeme te ukupan porez koje tvrtke moraju platiti
- Međunarodna razmjena, tj. vrijeme te trošak potreban da se izveze proizvod
- Izvršenje ugovora, odnosi se na vrijeme i trošak parnica te razinu kvalitete pravosudnog procesa
- Rješavanje nesolventnosti, tj. vrijeme, trošak te stopa rješavanja nesolventnosti određenog poduzeća
- Regulacija tržišta rada, odnosi se na fleksibilnost u zapošljavanju

2.3. KVALITETA PROVEDBE JAVNIH POLITIKA REPUBLIKE HRVATSKE U ODNOSU NA ODABRANE POLITIKE ZEMLJE ČLANICE EUROPSKE UNIJE

U sljedećem dijelu usporedit će se javne politike Republike Hrvatske s Njemačkom i Nizozemskom kao primjerima iz kojih bi Republika Hrvatska mogla preuzeti smjernice, unatoč različitosti u vidu veličine i jačine samih gospodarstava.

2.3.1. USPOREDBE JAVNIH POLITIKA ODABRANIH ZEMALJA ČLANICA EU I REPUBLIKE HRVATSKE U POLITICI FINANCIRANJA POLITIČKIH STRANAKA

U Njemačkoj je izravno javno financiranje stranaka krenulo 1959. godine i to je u to vrijeme predstavljalo veliki novitet, pa čak i revolucionarni događaj. Ono je uvedeno temeljem međustranačkog sporazuma, da bi pet godina nakon toga, opet putem sporazuma između političkih stranaka, državna pomoć političkim strankama bila uvećana sa skromnih 5 milijuna maraka na iznos od punih 64 milijuna maraka 1964. godine (Drysch, 1998: 124).

U slučaju Njemačke, moguće je izvući zaključak da je transfer javne politike imao uspjeha. Zamisao o javnom stranačkom financiranju je potakla njemačke policy-aktere da kreiraju oblik javne politike kakav do tog trenutka nije egzistirao na području Europe. Njemačka je postupno razvila temeljit i detaljno reguliran sustav stranačkog financiranja koji su kasnije počele oponašati i usvajati mnoge europske zemlje. U ovom procesu su svakako najvažniji utjecaj na ovakav transfer javnih politika imale političke stranke koje su bile zastupljene u parlamentu.

Iako je u većini europskih zemljama transfer javnih politika kod financiranja stranaka riješen, u Nizozemskoj je ovaj proces išao znatno sporije. Razlog za to je bio modus donošenja odluka u nizozemskoj vladi. Naime, postojala je izražena sklonost stalnom traženju konsenzusa, dok je istovremeno bila očita tendencija odgađanja bilo kakvog rješenja.

Ivan Stojaković: *Utjecaj javnih politika na privatno poduzetništvo u Republici Hrvatskoj*
(specijalistički diplomski rad)

Sve je to dovelo do toga da se nizozemska vlada teško odlučivala za transfer javnih politika iako su ključni policy-akteri bila vrlo dobro upoznati sa mogućim rješenjima. Tek kada su shvatili da do transfera javnih politika mora doći, došlo je do neizbježnog transfera, iako u dosta ograničenom obujmu.

Na području Republike Hrvatske je početkom 90-ih godina prošlog stoljeća uspostavljena demokracija i višestranačje, no bez obzira na to politika je uglavnom nastavila sa istom matricom funkcioniranja, pa je političkim životom glavnu riječ vodila samo jedna stranka s koja je tolerirala “korupciju, nepotizam, favoritizam u političkom i društvenom životu” (Kasapović, 2001: 21).

U tom je vremenskom razdoblju stranka koja je obnašala vlast pokušavala zadržati lojalnost, ne samo ideologijom nego još više i materijalnim koristima, pa su tako kreirane nove veze na relaciji država-stranka-gospodarstvo s ciljem formiranja značajne grupacije koja bi bila odana režimu, pa se ovdje stranka na vlasti služila politikama ekonomskog populizma (Čular, 2000: 36-37).

U slučaju da je tijekom devedesetih godina došlo do transfera javne politike, i da se na prikladan način uspjelo pravno regulirati pitanje financiranja stranaka, velika je vjerojatnost da bi i u Hrvatskoj došlo do prakse transparentnog financiranja političkih stranaka.

Važno je naglasiti da korupcija u politici ni u kom slučaju ne predstavlja novu pojavu u Hrvatskoj, što predstavlja veliki problem za uspješno vođenje javnih politika. Naime, korupcija je imala snažan zamah i za vrijeme komunizma, u tolikoj mjeri da je “politička korupcija u Zapadnim demokracijama bila gotovo beznačajna u usporedbi s količinom političke korupcije u Trećem svijetu ili u komunističkim totalitarnim društvima” (Grubiša, 2005: 61).

Utjecaj nevladinih organizacija na javne politike Hrvatske je vrlo ograničen, što se moglo jasno zaključiti i iz činjenice da je Središnji državni ured za upravu uzeo isključivo manji dio iz nacrta prijedloga zakona koji je izradio Transparency International Hrvatska, i to su prihvaćena općenita mjesta, kao što je iznos sredstava koji će stranke dobivati iz državnog proračuna.

I za Njemačku i za Nizozemsku je karakteristično da su transferirale svoje javne politike zbog toga što su rješavale svoje probleme na temelju stranih iskustava. Taj je proces vođen bez ikakve prisile, dok je broj policy-aktera, odnosno sudionika u transferu bio vrlo ograničen. Preciznije, uz relevantne političke stranke, sudjelovali su samo stručnjaci koji su i donekle otežali transfer.

U slučaju Hrvatske, transfera javnih politika je nastupio zbog nužnosti usklađivanja pravne regulative s pravnom stečevinom Europske Unije, i ovdje je broj aktera bio znatno veći. Osim Vlade koja je, zbog pritisaka iz Europske Unije, pokrenula ovaj transfer, ozbiljnu ulogu je igrao Središnji državni ured za upravu. S druge strane, nevladine organizacije, kao i stručnjaci su bili isključeni iz procesa transfera.

2.3.2. KORISTI OD INTEGRACIJE U EU

Koristi koje svaka članica, pa tako i Republika Hrvatska, ima od članstva i integracije u Europsku Uniju su raznovrsne i brojne. Jedna od ključnih koristi je svakako jasnija regulativa i pozitivan utjecaj na javne politike, pa su vidljivi brojni pozitivni pomaci, poput smanjene razine korupcije i veće razine transparentnosti u poslovanju, posebice javnoj nabavi.

Puna integracija u Europsku Uniju također podrazumijeva i pravo njenih građana na slobodno kretanje, kao i na boravak na teritoriju svih država članica bez potrebe za posjedovanjem nekih specijalnih odobrenja ili zamršenih birokratskih procedura da bi se stekle radne dozvole. Isto tako, građani mogu i direktno utjecati na politiku Europske Unije putem glasovanja na izborima te kandidiranjem za Europski parlament putem, primjerice, Europske građanske inicijative.

Promatrajući iz kuta prosječnih potrošača, treba istaknuti da će i oni osjetiti određene koristi poput efikasnije zaštite svojih prava, bolje kontrole razine kvalitete proizvoda a treba spomenuti i bolju dostupnost informacija vezano za robe i usluge na tržištu. Ovdje je ipak ključno pitanje kvalitete i sigurnosti hrane. Da bi navedena prava mogla biti što više iskorištena potrebno je i dalje biti vrlo aktivan što se tiče informiranja građana o postojećim pravima potrošača, kao i o djelotvornim načinima zaštite i razrješenja mogućih sporova.

Članstvo u Europskoj Uniji može Republici Hrvatskoj donijeti mnogo pozitivnih pomaka nabolje vezano za sektor zaštite okoliša kako radi podizanja standarda, tako i zbog uvođenja moderne infrastrukture u sustavima gospodarenja otpadom i vodama, a to će za rezultat imati osjetno snižavanje razine onečišćenja okoliša, kao i efikasan sustav gospodarenja otpadom, učinkovitije gospodarenje vodama, zaštitu čistoće zraka, a svakako i očuvanje prirodnih ljepota zemlje.

Promatrajući s druge strane, kao ozbiljan izazov članstva u Europskoj Uniji, u segmentu zaštite okoliša postavljaju se visoki troškovi izgradnje odgovarajuće javne infrastrukture te ostalih povezanih ulaganja. Istina je da će značajan dio troškova biti financiran iz strukturnih te Kohezijskog fonda Europske Unije, ali će se i značajan iznos morati financirati preko kredita, ali i vlastitih sredstava države. Ovi troškovi bi mogli izazvati rast cijena komunalnih usluga na domaćem tržištu.

2.3.3. DIJAMANT KONKURENTNOSTI JAVNIH POLITIKA

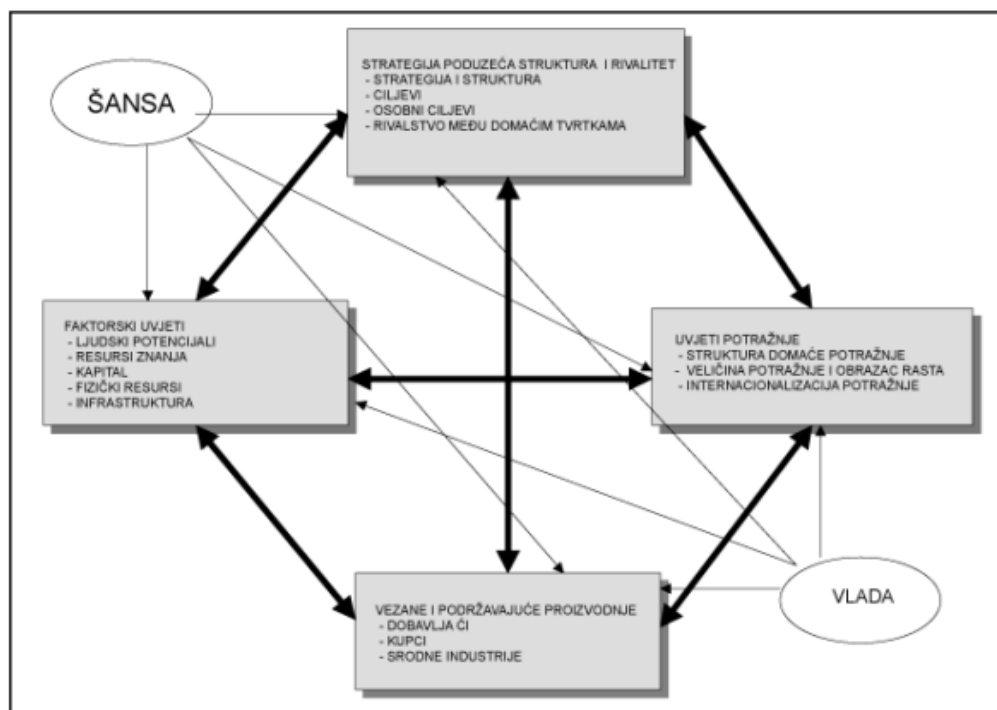
Prema Porteru nacionalna konkurentnost nije nešto što se nasljeđuje, nego se stvara i konstantno gradi (Porter, E.M., 2008.). Zemljopisna blizina igra dominantnu ulogu kao izvor konkurentske prednosti neke zemlje, što se poklapa sa modernom literaturom vezano za temu kako međusobna zavisnost organizacija, industrija, te javnih i drugih institucija utječe na inovacije i rast.

Porterov dijamant smatra da rast razine konkurentnosti te prosperitet određene ekonomije može potaknuti isključivo integracija mikro i makro reformi. No i politika vlade ima izuzetnu bitnu ulogu. Ovdje su naglašeni

Ivan Stojaković: *Utjecaj javnih politika na privatno poduzetništvo u Republici Hrvatskoj*
(specijalistički diplomski rad)

uzroci nacionalne konkurentske prednosti, kao i važnu ulogu geografske blizine. Prema Porteru, uspjeh na međunarodnom tržištu predstavlja glavni indikator konkurentske snage neke nacije.

Potrebno je i naglasiti da skoro svaka moderna analiza konkurentnosti te regionalnih, ali i industrijskih klastera kao bitnih suvremenih mehanizama rasta konkurentnosti kreće sa Porterovim dijamantom i sa 4 temeljna čimbenika konkurentnosti. Na slici su prikazani čimbenici Porterovog dijamanta nacionalnih konkurentske prednosti.

Slika 2: Porterov dijamant nacionalne konkurentske prednosti

Izvor: NVK: 55 preporuka za povećanje konkurentnosti, Nacionalno vijeće za konkurentnost, Zagreb, 2004.

Kada se promatra kao sustav, dijamant označava povezanost svih elemenata. U slučaju različitih faktorskih uvjeta poput ljudskih potencijala, znanja, kapitala, te infrastrukture nije presudno koliko ih ima nego kako se međusobno nadopunjavaju i kombiniraju, a istovremeno nedostatak prirodnih čimbenika proizvodnje će često potaknuti rast inovativnosti.

Metoda dijamanta konkurentnosti je prije svega usmjerena na konkurentsku prednost koja dolazi iz veza i mreža, pa stoga svaki zasebni element dijamanta može prikazati one industrijske segmente koji su najrazvijeniji, kao i one koji su razvijeni u manjoj mjeri ili čak nerazvijeni. Šanse i vlada predstavljaju dodatne elemente dijamanta, pa tako oni imaju utjecaj na svaki element dijamanta te na njihove međuveze.

3. PRIVATNO PODUZETNIŠTVO U REPUBLICI HRVATSKOJ PRIKAZANO NA PRIMJERU

Kao primjer originalne ideje u vodama privatnog poduzetništva može se uzeti za primjer Mondo bicikli. Ova je tvrtka osnovana 2012. godine i proizvodi bicikle za gradsku vožnju. Osnivači ove tvrtke su Mislav Streicher i Anja Juretić, a na ideju za ulazak u privatno poduzetništvo i za ovaj projekt zbog jasne potrebe za gradskim biciklima kakvih nije bilo na hrvatskom tržištu.

U Mondo trgovini prodaju se samo gradske bicikle te oprema za ovu vrstu bicikala, a osim trgovine postoji i servis. Uz kupnju ovih bicikala dolazi i jamstvo od godinu dana a u prvih mjesec dana nakon kupnje postoji i mogućnost besplatnog servisa. Posebnost koja se svakako treba istaknuti je da potencijalni kupci imaju opciju iznajmiti Mondo bicikl na jedan dan te ako dođe do kupnje, cijena za iznajmljivanje će se tada odbiti od cijene bicikla.

Cilj ove tvrtke je i konkretan proboj na europsko, pa i svjetsko tržište, u čemu bi i javne politike mogle pomoći svojim djelovanjem. Činjenica je da pred tvrtkom Mondom stoji još poprilično dalek put do masovnog uspjeha, jer tvrtka troši mnogo vremena na sastavljanje i kreiranje bicikala, pa je obujam proizvodnje prilično nizak manji. Ipak, treba uzeti u obzir da tvrtka ni ne ide na široku proizvodnju, jer se bave proizvodnjom specijaliziranih gradskih bicikala, a ne bicikala za različite namjene.

3.1. POZITIVAN UTJECAJ JAVNIH POLITIKA NA MONDO BICIKLE D.O.O.

Neosporno je da je poduzetnicima da bi mogli realizirati poslovne ideje potrebna pomoć, pogotovo u najranijoj fazi poduhvata. Hrvatska radi napore da bi pomogla i poduprla poduzetnike svojom javnom politikom kroz različite mjere te poticaje, kao i kroz poduzetničku infrastrukturu, odnosno raznovrsne sustave koji pomažu poduzetnicima, u ovom slučaju tvrtki Mondo bicikli d.o.o. da se razvijaju i da imaju potrebne uvjete za širenje svog poslovanja.

Ova tvrtka je u ranoj fazi i primila pomoć od HAMAG-a, koji se bavi poticanjem razvoja malog gospodarstva i povećanja njegova udjela u gospodarstvu Republike Hrvatske, ali i kreiranjem povoljnog okruženja za poduzetnike i na državnoj i na lokalnoj razini, kao i povećanje razine konkurentnosti, te veće zapošljavanja putem povezivanja i međusobnog umrežavanje poduzetnika, institucija i potpora. (Boflek, 2011.).

Temeljne djelatnosti HAMAG – a su sljedeće :

- Poticanje osnivanja malog gospodarstva
- Razvoj sektora malog gospodarstva
- Poticanje ulaganja u malo gospodarstvo
- Kreditiranje i davanje jamstva za kredite
- Subvencioniranje
- Davanje potpora za povećanje zapošljavanja

Ivan Stojaković: *Utjecaj javnih politika na privatno poduzetništvo u Republici Hrvatskoj*
(specijalistički diplomski rad)

- Poticanje razvoja novih tehnologija kroz poticaje
- Davanje podrške proizvodnji koja stvara novu vrijednost
- Potpora za sudjelovanje na međunarodnim sajmovima I izložbama
- Potpore za certificiranje
- Poticanje poduzetništva za mlade i žene
- Stvaranje poduzetničke klime (Boflek, 2011).

3.2. NEGATIVAN UTJECAJ JAVNIH POLITIKA NA MONDO BICIKLE D.O.O.

Kao najveći negativan utjecaj javnih politika na ovu tvrtku može se istaknuti spora i neučinkovita administracija i birokratski aparat općenito, a ozbiljan nedostatak se očituje i u nejasno definiranom i često i kontradiktornom zakonodavstvu koje je zaduženo za regulaciju poslovanja hrvatskih tvrtki.

Svakako treba spomenuti i činjenicu da nepostojanje konzistentne potpore i podrške koju bi državne institucije putem javnih politika pružali poduzetnicima imaju negativan efekt na način poslovanja tvrtke Mondo bicikli d.o.o., pa i posredno na razinu postignutog uspjeha na tržištu. Naime, činjenica je da se Republika Hrvatska nije uspjela nametnuti na svjetskom, pa ni na europskom tržištu, kao konkurentna ekonomija koja bi se mogla uspješno nositi sa bogatijim zemljama.

4. KORISTI JAVNIH POLITIKA NA KONKURENTNOST PODUZEĆA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Da bi se postigla zadovoljavajuća razina konkurentnosti potrebno je ispuniti određene uvjete koji se ponajviše vezuju uz transparentnost i efikasnost djelovanja javnih politika i institucija, poštivanjem definiranih međunarodnih standarda, uz drastično smanjenje stope korupcije. Uz to je potrebno osigurati i vladavinu prava, kao i slobodno djelovanje neovisnih i objektivnih medija.

Da bi se kreirali zdravi temelji za učinkovito i konkurentnog gospodarstva, neophodno je da su javni i privatni sektor blisko povezani, bez obzira na očitu činjenicu da se prema svojim temeljnim ulogama jako razlikuju. Učinkovitost javnih politika, posebice fiskalne i monetarne politike, kao i funkcionalnog pravnog sustava i transparentne demokratske institucije u znatnoj mjeri mogu imati utjecaj na razinu stabilnosti ekonomije određene zemlje.

Da bi poduzetnici mogli osjetiti koristi od javnih politika u hrvatskom gospodarstvu potrebne su mjere putem kojih će se na konkurentskoj osnovi olakšavati te poticati rast proizvodnje, kao i domaće ponude, a to bi indirektno vrlo pozitivno djelovalo na porast kupovne moći kupaca, kao i većoj razini optimizma te stvaranju uvjeta za povećanje domaće potražnje.

Kada se putem adekvatnih javnih politika postigne veća razina međunarodne konkurentnosti Republike Hrvatske, što je uostalom neophodan preduvjet stabilnog i dugoročnog gospodarskog rasta i razvoja, sljedeći korak predstavlja učinkovito korištenje potencijala inozemne potražnje da bi se dodatno pokrenula hrvatska ekonomija. Isto tako, mjere koje se poduzmu da se ostvare ovi ciljevi će potaknuti i hrvatsku razvojnu politiku, pa će država moći učinkovitije potaknuti poduzetnike da efikasno izvrše internalizaciju poslovanja.

5. NEDOSTACI JAVNIH POLITIKA U ODNOSU NA PRIVATNE PODUZETNIKE

Kada se analiziraju nedostaci javnih politika u odnosu na privatne poduzetnike koji dovode do brojnih prepreka i ograničenja u poslovanju nekog poduzeća, poduzetnici će u velikoj većini slučajeva kritizirati vrlo visoke stope poreza, neučinkovitu i sporu birokraciju, pa i općenito tromu državnu administraciju, a meta nezadovoljstva je i zakonodavstvo koje je zaduženo za regulaciju poslovanje poduzeća.

Na sljedećem mjestu se nalazi visoki stupanj pravne nesigurnosti te nedostatne ili čak nikakve potpore koju državne institucije pružaju poduzetnicima. Sve navedeno dovodi do zaključka da je neophodno da Republika Hrvatska putem svojih javnih politika pozitivno utječe na promjenu ovakve situacije putem uvođenja učinkovitih mjera koje bi mogle doprinijeti razini konkurentnosti poduzeća.

Kao sljedeće ograničenje, iako ne u tolikoj mjeri ograničavajuće, poduzetnici spominju i unutarnje čimbenike. Razlog za to je što se smatra da se poduzeća ipak mogu lakše nositi sa onim čimbenicima koje imaju pod svojom kontrolom, nego u slučaju čimbenika koja dolaze iz okruženja.

Kod većine hrvatskih poduzeća, kada se kompariraju vanjski čimbenici s unutarnjim čimbenicima, unutarnji čimbenici konkurentnosti bivaju slabije ocjenjeni, te se pritom ne može zapaziti osjetnija razlika u ocjenama takvih unutarnjih čimbenika kod malih, srednjih i velikih poduzeća. Kao ključna unutarnja ograničenja konkurentnosti u svom poslovanju poduzetnici spominju vrlo nisku razinu ulaganja u istraživanje i razvoj i inovacije, kao i nepostojanje ekonomije obujma, što hrvatske javne politike oslikava u izuzetno lošem svijetlu.

Nadalje, govoreći o ograničenjima unutar poslovanja vidljivo je da su troškovni čimbenici kod procesa proizvodnje na visokom mjestu. Ovdje se ponajprije misli na razinu troškova proizvodnje, na konstantan nedostatak obrtnih sredstava, na razinu cijena proizvoda te usluga, kao i na nisku razinu proizvodnosti rada. Porast razine konkurentnosti bi doveo do čvršće pozicije hrvatske ekonomije u međunarodnim odnosima, a to bi pomoglo postizanju dugoročnog održivog rasta i razvoja.

6. ZAKLJUČAK

Potporna koju javne politike u Hrvatskoj pružaju razvoju poduzetništva vidljiva je kroz nastojanje da se potpomogne konstantan razvoj domaće poduzetničke kulture i poduzetništva. Bitnu ulogu treba igrati i adekvatna potpora države u procesu transfera znanja i pružanju logističke i infrastrukturne pomoći, što treba ići paralelno s razvojem znanstvenog i posebice obrazovnog sustava u cijeloj zemlji.

Javne politike bi trebala dati i jasnu potporu i pomoć prilikom stvaranja novih proizvoda i usluga koji će putem dublje specijalizacije i rasta produktivnosti, omogućiti uspješno probijanje poduzeća na nova tržišta. Uz višu razinu konkurentnosti na međunarodnom tržištu, mnogo lakše bi se postigla stabilna pozicija hrvatskog gospodarstva u svijetu, što je u svakom slučaju neophodno ako se želi postići cilj ostvarenja dugoročnog održivog rasta i razvoja.

Putem unapređenja međunarodne konkurentnosti kao nužnog preduvjeta dugoročnog gospodarskog rasta i razvoja trebalo bi ostvariti iskorištavanje potencijala inozemne potražnje u pokretanju gospodarstva.

Javne politike u svakoj zemlji, pa samim time i u Republici Hrvatskoj, se prije svega se odnose na proces upravljanja, na tip odnosa koji sfera politike uspostavlja s upravom i horizontalnim akterima unutar društva, dok se sam termin upravljanje koristi okvir za opisivanje postojeće sprege između društva, politike i uprave. Isto tako, treba naglasiti da otvaranje politike prema rješavanju javnih problema i označava početak govora o samim javnim politikama.

7. IZJAVA

Izjava o autorstvu završnog rada i akademskoj čestitosti

Ime i prezime studenta:

Matični broj studenta:

Naslov rada:

Pod punom odgovornošću potvrđujem da je ovo moj autorski rad čiji niti jedan dio nije nastao kopiranjem ili plagiranjem tuđeg sadržaja. Prilikom izrade rada koristio sam tuđe materijale navedene u popisu literature, ali nisam kopirao niti jedan njihov dio, osim citata za koje sam naveo autora i izvor te ih jasno označio znakovima navodnika. U slučaju da se u bilo kojem trenutku dokaže suprotno, spreman sam snositi sve posljedice uključivo i poništenje javne isprave stečene dijelom i na temelju ovoga rada.

Potvrđujem da je elektronička verzija rada identična onoj tiskanoj te da je to verzija rada koju je odobrio mentor.

Datum

Potpis studenta

8. POPIS LITERATURE

8.1. KNJIGE I RADOVI

Boflek B., Sigurnjak L., Poduzetništvo, Veleučilište u Slavonskom Brodu, 2011.

Burstein, P. (1991). Policy Domain: Organization, Culture, and Policy Outcomes. *Annual Review of Sociology*. (17) 327-350

Compston, H. (2004). Introduction: the Nature of Public Policy in Britain, France and Germany. U: Compston, H. (ur.). *Handbook of Public Policy in Europe. Britain, France and Germany*. New York: Palgrave Macmillian, str. 1-13.

Čular, G. (2000) Political development in Croatia 1990-2000: Fast transition – postponed consolidation. *Politička misao* (37) 5: 30-47.

Dragičević, M. (2012) *Konkurentnost: Projekt za Hrvatsku*. Zagreb: Školska knjiga

Drysch, T. (1998) *Parteienfinanzierung: Österreich, Schweiz, Bundesrepublik Deutschland*. Opladen: Leske + Budrich.

Dye, Thomas. R. 1987. *Understanding Public Policy*. New Jersey: Prentice Hall.

Fink-Hafner, D. (2007). Znanost "o" javnih politikah in "za" javne politike. U: Fink-Hafner, D. (ur.). *Uvod v analizo politik. Teorije, koncepti, načela*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede, str. 9-30.

Grdešić, Ivan, (2006.), *Osnove analize javnih politika*, Zagreb, Fakultet političkih znanosti

Grubiša, D. (2005) Political Corruption in Transitional Croatia: *The Peculiarities of a Model*. *Politička misao* (42) 5: 55-74.

Jones, S. (2007). Measuring Corruption. *Oxford Policy Management briefing notes*. 01:2.

Petak, Zdravko, (2001.): Proračunska politika Sabora, u: Kasapović, Mirjana (ur.): *Hrvatska politika 1990. – 2000. Izbori, stranke i parlament u Hrvatskoj*, Fakultet političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb.
Petak, Zdravko/ Petek, Ana, 2006

Petak, Zdravko. (2007.) Javne politike: razvoj discipline u Hrvatskoj i svijetu. u: Mirjana Kasapović, ur. *Izlazak iz množine? Stanje hrvatske političke znanosti*. Zagreb. Fakultet političkih znanosti: 187-215.

Kasapović, M. (2001) Demokratska konsolidacija i izborna politika u Hrvatskoj, u: M. Kasapović, ur., *Hrvatska politika 1990. – 2000. Izbori, stranke i parlament u Hrvatskoj*. Zagreb: Fakultet političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu

Porter, E.M.: *Konkurentna prednost, Postizanje i održavanje vrhunskog poslovanja*, Masmadia, Zagreb, 2008.

Puljiz, V. (2008). Socijalna politika Hrvatske. U: Puljiz, V. i sur. *Socijalna politika Hrvatske*. Zagreb: Pravni fakultet, str. 1-71.

Ivan Stojaković: *Utjecaj javnih politika na privatno poduzetništvo u Republici Hrvatskoj*
(specijalistički diplomski rad)

Šućur, Z. (2008). Socijalna pomoć i socijalna skrb. U: Puljiz, V. i sur. *Socijalna politika Hrvatske*. Zagreb: Pravni fakultet, str. 219-277.

Transparency International, "Transparency International Corruption Perception Index 2009, Methodological brief" str. 2.

8.2. INTERNETSKI IZVORI

HUP (2019) HUP Skor 1/2019 Ples na žici: zašto je skor za 2018. pao za 2 boda u odnosu na 2017.? Dostupno na: <https://www.hup.hr/EasyEdit/UserFiles/Ivana%20Zlatari%C4%87/hupskor20191.pdf>, pristupljeno 10.06.2021.

Wolff, H., Chong, H. i Auffhammer, M. (2011). Classification, Detection and Consequences of Data Error: Evidence from the Human Development Index [online], *Economic Journal*, 121 (553). Dostupno na: <https://academic.oup.com/ej/articleabstract/121/553/843/5079722?redirectedFrom=fulltext>, pristupljeno 05.06.2021.

<https://www.liberal.hr/human-freedom-index-indeks-ljudske-slobode-ljudska-sloboda-sloboda-novi-zeland-svicarska-cato-798>, pristupljeno: 06.06.2021.

<https://transparency.hr/hr/novost/indeks-percepcije-korupcije-ipk-830>, pristupljeno 11.06.2021.

World Economic Forum. (2016) What is competitiveness? Dostupno na: <https://www.weforum.org/agenda/2016/09/what-is-competitiveness/> pristupljeno 11.06.2021.

Ivan Stojaković: *Utjecaj javnih politika na privatno poduzetništvo u Republici Hrvatskoj*
(specijalistički diplomski rad)

9. POPIS SLIKA, TABLICA I GRAFIKONA

Tablica 1: Taksonomija temeljnih nacionalnih javnih politika

Izvori: Adolino i Blake (2001), Compston (2005), Dye (1987), Heidenheimer (1986), Peters i Pierre (2006), Puljiz (2008).

Tablica 2: Indeks percepcije korupcije u Hrvatskoj i zemljama u regionalnom okruženju 2009.

Izvor: Transparency International Hrvatska, 2009.

Slika 1; Determinante Indeksa ljudskog razvoja

Izvor: United Nations Development Programme: <http://hdr.undp.org/en/content/humandevlopment-index-hdi>, pristupljeno 06.06.2021.

Slika 2: Porterov dijamant nacionalne konkurentske prednosti

Izvor: NVK: 55 preporuka za povećanje konkurentnosti, Nacionalno vijeće za konkurentnost, Zagreb, 2004

Ivan Stojaković

Datum rođenja: 17/07/1993 | **Državljanstvo:** hrvatsko | **Spol:** Muško | (+385) 953666399 |
istojakovic1@yahoo.com | Ulica Andrije Žaje 23, 10000, Zagreb, Hrvatska

OBRAZOVANJE I OSPOSOBLJAVANJE

01/10/2019 – TRENUTAČNO – Vladimira Novaka 23, Zaprešić, Hrvatska

STRUČ.SPEC.OEC – Veleučilište Baltazar Zaprešić

01/10/2015 – 27/08/2018 – Selska cesta 119, Zagreb, Hrvatska

BACC.OEC. EKONOMIJE – EBUS Zagreb - Europska poslovna škola Zagreb

RADNO ISKUSTVO

01/08/2020 – TRENUTAČNO – Zagreb, Hrvatska

MENADŽER ZA ODNOSE S KLIJENTIMA U MALIM I SREDNJIM PODUZEĆIMA – PRIVREDNA BANKA ZAGREB D.D.

- Vođenje i unaprijeđenje poslovnog odnosa malih poduzeća i Banke
- Analiza financijskih pokazatelja i dokumentacije
- Procjena rizika Banke i Klijenta
- Analiza tržišta i ekonomskih pokazatelja
- Financiranje projekata i potencijalnih investicija u različitim grana poduzetništva (stanogradnja, kupnja nekretnina, ugostiteljstvo, turizam, energetska industrija...)
- Prezentiranje i prodaja proizvoda Banke i Grup

01/07/2019 – 01/08/2020 – Zagreb, Hrvatska

ASISTENT VODITELJA POSLOVNOG ODNOSA PODUZETNIČKOG BANKARSTVA – ZAGREBAČKA BANKA D.D.

- Rad s malim i srednjim poduzećima (prihodi do 40 milijuna kuna godišnje)
- Analiza financijskih pokazatelja (RDG, BILANCA...), izloženosti te procjena rizika
- Dnevna komunikacija s pravnim osobama putem telefona, e-maila ili sastanaka
- Financiranje projekata i potencijalnih investicija u različitim granama poduzetništva (ugostiteljstvo, stanogradnja, energetska industrija, turizam, gaming industrija)
- Dugoročni, kratkoročni oblici kredita namjenjeni za financiranje pravnih osoba te izdavanje domaćih i inozemnih garancija

01/05/2019 – 01/07/2019 – Zagreb, Hrvatska

MENADŽER ZA ODNOSE S KLIJENTIMA U RADU SA STANOVNIŠTVOM – PRIVREDNA BANKA ZAGREB D.D.

-Uspostava, održavanje i unapređivanje poslovnog odnosa i skrb o affluent klijentima koji su dodijeljeni osobnom bankaru u portfelj (bazu) vlastitih affluent klijenata poštujući upute i standarde poslovanja za sljedeće aktivnosti:

Ivan Stojaković: *Utjecaj javnih politika na privatno poduzetništvo u Republici Hrvatskoj*
(specijalistički diplomski rad)

- redovno kontaktiranje affluent klijenata, posebno u slučaju isteka proizvoda, informiranja o novim proizvodima, te kod prvog kontaktiranja klijenata koji su dodijeljeni u portfelj osobnog bankara
- planiranje aktivnosti i radnog vremena osobnih bankara - zaprimanje i rješavanje prigovora i reklamacija affluent klijenata

01/01/2019 – 01/05/2019 – Zagreb, Hrvatska

STARIJI OSOBNI BANKAR – PRIVREDNA BANKA ZAGREB D.D.

- Osobni modificirani portfelj klijenata
- Rad sa posebnim povlaštenim segmentom klijenata (1054 klijenta)
- Redovito praćenje zadovoljstva klijenata (dnevni 7-8 sastanaka, te 15-20 upućenih poziva klijentima)
- Kreditno poslovanje
- Diverzifikacija klijentove financijske imovine
- Ulaganja u investicijske fondove (12 investicijskih fondova koji ulažu u različita domaća i svjetska tržišta)
- Prodaja osiguravajućih proizvoda poput kolateralna uz kredite, životnih osiguranja, kombiniranih životnih osiguranja i investicijskih fondova, osiguranja imovine, osiguranja od nezgode, putnih osiguranja i dr.

01/01/2018 – 01/01/2019 – Zagreb, Hrvatska

OSOBNI BANKAR – PRIVREDNA BANKA ZAGREB D.D.

- Kreditno poslovanje (nenamjenski krediti, studentski krediti, umirovljenički krediti, stambeni krediti)
- Dnevna komunikacija sa klijentima
- Ulaganje i prodaja osiguravajućih proizvoda (Generali i Croatia osiguranje)
- Ulaganje financijskih sredstava u investicijske fondove

JEZIČNE VJEŠTINE

Materinski jezik/jezici: **HRVATSKI**

Drugi jezici:

	RAZUMIJEVANJE	GOVOR		PISANJE
	Slušanje Čitanje	Govorna produkcija	Govorna interakcija	
ENGLESKI	C1	B2	B2	B2

Razine: A1 i A2: temeljni korisnik; B1 i B2: samostalni korisnik; C1 i C2: iskusni korisnik

POČASTI I NAGRADE

Najuspješniji ulagač osiguranja u tri kategorije (overall) – "Životna osiguranja-Generali osiguranje Kapital" 2018

Najuspješniji ulagač osiguranja u kategoriji osobni bankara, drugi u Regiji – "Životna osiguranja

Finalist natjecanja " Postani ostani poduzetnik" – Zagrebački poduzetnički inkubator

Ivan Stojaković: *Utjecaj javnih politika na privatno poduzetništvo u Republici Hrvatskoj*
(specijalistički diplomski rad)

● **HOBII I INTERESI**

Redovito vježbanje

Ivan Stojaković: *Utjecaj javnih politika na privatno poduzetništvo u Republici Hrvatskoj*
(specijalistički diplomski rad)